

УРЕДБА

О РАТИФИКАЦИЈИ КОНВЕНЦИЈЕ О ГРАЂАНСКОМ ПОСТУПКУ

("Сл. лист ФНРЈ - Међународни уговори и други споразуми", бр. 6/62)

ЧЛАН 1

Ратификује се Конвенција о грађанском поступку, закључена 1. марта 1954. године у Хагу, која у оригиналу на француском и у преводу на српскохрватском језику гласи:

КОНВЕНЦИЈА О ГРАЂАНСКОМ ПОСТУПКУ

Државе потписнице ове конвенције,

желећи да у Конвенцији од 17. јула 1905. године, која се односи на грађански поступак, унесу исправке на темељу искустава,

решиле су ради тога, да закључе нову конвенцију и уговориле следеће одредбе:

І. Достављање судских и вансудских аката

Члан 1

У грађанским или трговачким стварима, достављање писмена намењених лицима која се налазе у иностранству, вршиће се у државама уговорницама на захтев конзула државе молиље упућен власти коју ће назначити замољена држава. Захтев у коме је назначена власт од које потиче достављени акт, име и својство странака, адреса примаоца, природа акта о коме се ради, мора бити састављен на језику замољене власти. Та власт ће послати конзулу акт, којим доказује достављање или наводи чињеницу која га је спречила.

Све тешкоће, које би настале приликом конзуловог захтева биће уређене дипломатским путем.

Свака држава уговорница може изјавити саопштењем упућеним осталим државама уговорницама, да очекује, да јој захтев о достављању које се има извршити на њеној територији, а који садржи напомене назначене у првом ставу, буде упућен дипломатским путем.

Предње одредбе се не противе томе, да се две државе уговорнице споразумеју и прихвате директно општење између својих односних власти.

Члан 2

Достављање писмена ће се вршити старањем надлежне власти, према законима замољене државе. Та власт, осим случаја предвиђеног у члану 3, моћи ће се ограничити да достављање изврши предајом акта примаоцу, који га прима добровољно.

Члан 3

Захтев ће бити пропраћен актом за доставу у два примерка.

Ако је писмено које се има доставити састављено било на језику замољене власти, било на језику договореном између две заинтересоване државе, или ако је пропраћено преводом на једном од тих језика, замољена власт ће, у случају да јој је изражена таква жеља у захтеву, извршити достављање писмена онако како је њеним унутрашњим законодавством прописано извршење сличних достављања или у нарочитој форми, под условом да она није противна том законодавству. Ако слична жеља није изражена, замољена власт ће настојати најпре да предају изврши према одредбама члана 2.

Изузев супротног споразума, превод, предвиђен предњим ставом, овериће дипломатски или конзуларни представник државе молиље или заклету преводаца замољене државе.

Члан 4

Извршење достављања предвиђено члановима 1, 2 и 3, моћи ће се одбити само онда ако држава, на чијој би се територији оно имало извршити, налази да је такве природе да погађа њен суверенитет или њену сигурност.

Члан 5

Извршење достављања ће се доказивати потврдом пријема датираном и овереном од стране примаоца, или потврдом власти замољене државе, којом се констатује чињеница, начин и датум саопштења.

Потврда пријема или потврда власти мора се налазити на једном од примерака аката или му мора бити приложена.

Члан 6

Одредбе предњих чланова не противе се:

1) могућности упућивања аката поштом, директно заинтересованим лицима која се налазе у иностранству;

2) могућности за заинтересована лица да дају да се достављање врши директно старањем извршитеља или надлежних службеника земље опредељења;

3) могућности за сваку државу, да даје да се достављање писмена лицима у иностранству врши директно старањем њених дипломатских или конзуларних представника.

У сваком од ових случајева предвиђена могућност постоји само ако то допуштају конвенције склопљене између заинтересованих држава или ако се, у недостатку конвенција, томе не противи држава на чијој територији треба да се изврши достављање. Та држава се томе неће моћи противити, када у случајевима из става 1 под 3 акт треба да се саопшти без принуде, држављанину државе молиље.

Члан 7

Достављање писмена неће моћи дати повода за накнаду таксе или трошкова ма какве природе она била.

Међутим, ако није супротно уговорено, замољена држава имаће право да тражи накнаду трошкова насталих интервенцијом извршитеља или применом неке нарочите форме из члана 3.

II. Замолница

Члан 8

У грађанским или трговачким стварима, судска власт државе уговорнице моћи ће се, сагласно одредбама овог законодавства, обраћати замолницом надлежној власти друге државе уговорнице и затражити од ње, да у свом делокругу изврши било акт ислеђења, било друге судске акте.

Члан 9

Замолнице ће достављати конзул државе молиље оној власти коју назначи замољена држава. Та власт ће послати конзулу акт којим се констатује поступање по замолници, или се у њему назначује чињеница која је то поступање спречила.

Све тешкоће које би настале приликом тог достављања биће уређене дипломатским путем.

Свака држава уговорница може изјавити, саопштењем упућеним осталим државама уговорницама, да очекује да јој се замолнице које треба да се изврше на њеној територији, доставе дипломатским путем.

Предње одредбе се не противе томе да се две државе уговорнице споразумеју да допусте директно упућивање замолница између својих односних власти.

Члан 10

Ако не постоји супротан споразум, замолница мора бити састављена било на језику замољене власти, било на језику уговореном између две заинтересоване државе, или мора да је прати превод на једном од тих језика, оверен од дипломатског или конзуларног представника државе молиље, или заклетог преводиоца замољене државе.

Члан 11

Судска власт, којој је упућена замолница, биће дужна да јој удовољи, употребљавајући иста средства принуде као и за извршење неке замолнице власти замољене државе или захтева постављеног у том циљу од заинтересоване стране. Употреба тих средстава принуде није потребна ако се спорне стране појаве пред судом.

Власт која подноси замолницу биће обавештена, ако то тражи, о дану и о месту где ће се приступити извршењу тражене мере, како би заинтересована страна могла томе присуствовати.

Извршење замолнице моћи ће се одбити само:

- 1) ако није утврђена аутентичност докумената;
- 2) ако извршење такве замолнице у замољеној држави не спада у делокруг рада судске власти;
- 3) ако држава, на чијој би се територији извршење морало обавити, сматра да је оно такве природе да погађа њен суверенитет или њену сигурност.

Члан 12

У случају ненадлежности замољене власти, замолница ће се доставити службено надлежној судској власти исте државе, према утврђеним прописима њеног законодавства.

Члан 13

У свим случајевима где замолници није удовољено од стране замољене власти, ова ће о томе без одлагања обавестити власт која је поднела замолницу, наводећи, у случају из члана 11, разлоге због којих је извршење по тој замолници одбивено и, у случају из члана 12, власт којој је та замолница достављена.

Члан 14

Судска власт која приступа извршењу замолнице примениће, у погледу форме поступања, законе своје земље.

Међутим, биће допуштено, на тражење власти која је поднела замолницу, да се поступа на посебан начин, под условом да тај начин није у супротности са законодавством замољене државе.

Члан 15

Одредбе претходних чланова не искључују могућност за сваку државу, да изврши директно преко својих дипломатских или конзуларних представника, замолнице, ако то допуштају конвенције склопљене између заинтересованих држава или ако се томе не противи држава на чијој територији се поступа по замолници.

Члан 16

Поступање по замолницама неће бити предмет наплаћивања такса или трошкова било какве природе.

Међутим, ако не постоји супротан споразум, замољена држава имаће право да тражи од државе која подноси замолницу, накнаду за плаћање одштете сведоцима или вештацима, као и издатке настале интервенцијом извршитеља, која је била потребна, јер се сведоци нису појављивали добровољно, или трошкове који потичу од евентуалне примене члана 14 став 2.

III. Кауција *iudicatum solvi*

Члан 17

Држављанима једне од држава уговорница, који имају свој домицил у једној од тих држава, а који се појаве као тужиоци или као интервенијенти пред судовима неке друге од тих држава, никаква кауција ни депоновање, ма под којим називом то било, не може се

наметнути, било стога што су странци, било услед тога што немају домицила или места пребивања у тој земљи.

Исто правило ће се применити на плаћање које би се тражило од тужилаца или интервенијента ради обезбеђења судских трошкова.

Конвенције, којима су државе уговорнице биле уговориле за своје држављане ослобођење од кауције "*iudicatum solvi*" или од уплате судских трошкова без услова у погледу домицила, примењиваће се и даље.

Члан 18

Осуде на плаћање парничних трошкова и издатака, изречене у једној од држава уговорница против тужиоца или интервенијента, који су ослобођени од кауције, депоновања или плаћања, било на основу члана 17 ст. 1 и 2, било на основу закона државе у којој је поступак покренут, биће, на захтев постављен дипломатским путем, бесплатно оглашене за извршне, од стране надлежне власти у свакој од држава уговорница.

Исто правило се примењује на судске одлуке, којима је износ парничних трошкова утврђен доцније.

Предње одредбе се не противе томе да се две државе уговорнице споразумеју и допусте да захтев за клаузулу извршности може поставити и директно заинтересована страна.

Члан 19

Одлуке, које се односе на трошкове и издатке, оглашаваће се извршним без саслушавања странака, али с тим да осуђена страна може накнадно изјавити жалбу, према законима земље у којој се захтева извршење.

Власт, надлежна да решава по захтеву за стављање клаузуле извршности, ограничиће се на испитивање:

- 1) да ли, према закону земље где је пресуда изречена, препис одлуке садржи потребне услове за њену аутентичност;
- 2) да ли је, према истом закону, одлука постала извршна;
- 3) да ли је диспозитив одлуке састављен било на језику замољене власти било на језику уговореном између две заинтересоване државе, или да ли је пропраћен преводом сачињеним на једном од тих језика и, ако не постоји супротан споразум, овереним од

стране дипломатског или конзуларног представника државе молиље или заклетог преводиоца замољене државе.

Да би било удовољено условима прописаним ставом 2 под 1 и 2, биће довољна изјава надлежне власти државе која подноси замолницу, којом се утврђује да је одлука постала извршна, или подношењем уредно оверених докумената, из којих је могућно установити да је одлука постала извршна. Надлежност власти, поменуте напред, биће потврђена, ако не постоји супротан споразум, од стране највишег функционера правосуђа у држави молиљи. Изјава и потврда о којима је реч, треба да су састављене или преведене према правилу садржаном у ставу 2 под 3.

Власт надлежна да решава по захтеву за састављање клаузуле извршности, одредиће, под условом да то странка истовремено тражи, износ трошкова потврде, превода и овере, о којима говори став 2 под 3. Ови трошкови сматраће се парничним трошковима и издацима.

IV. Бесплатна судска помоћ

Члан 20

У грађанским и трговачким предметима, држављанима сваке од држава уговорница, биће пружена бесплатна судска помоћ као и самим домороцима, саобразно законима државе у којој се тражи бесплатна судска помоћ.

У државама где постоји судска помоћ за административне предмете, одредбе прописане у предњем ставу, примењиваће се и на предмете који се налазе пред судовима надлежним за ту материју.

Члан 21

У свим случајевима, уверење или изјаву о сиромаштву треба да издају или примају власти места уобичајеног боравишта иностранца, а у недостатку тих, власти његовог стварног места становања. У случају да ове последње власти не би припадале једној од држава уговорница и не би примале ни издавале уверења ни изјаве такве природе, биће довољно уверење или изјава, издата или примљена од дипломатског или конзуларног представника оне земље којој тај иностранец припада.

Ако молилац не станује у земљи где је постављен захтев, уверење или изјаву о сиромаштву овериће бесплатно дипломатски или конзуларни представник земље у којој документ треба да се поднесе.

Члан 22

Власт надлежна да изда уверење или да прими изјаву о сиромаштву, моћи ће да се обавести о имовном стању молиоца код власти осталих држава уговорница.

Власт, одређена да решава о захтеву за бесплатну судску помоћ, задржава, у границама своје надлежности, право да контролише уверења, изјаве и обавештења, која јој се дају и да, у циљу довољног разјашњења, тражи да јој се дају и допунске информације.

Члан 23

Када се сиромашно лице налази у земљи где не може да тражи бесплатну судску помоћ, његову молбу за добивање судске помоћи, праћену уверењима и изјавама о сиромаштву, а понекад и другим доказним средствима корисним за испитивање молбе, моћи ће конзул његове земље предати власти надлежној за решавање исте или власти коју означи држава где молба треба да се испита.

Одредбе које садржи члан 9 ставови 2, 3 и 4 и чланови 10 и 12, који се односе на замолнице, могу се примењивати и на достављање молби са прилозима за добивање бесплатне судске помоћи.

Члан 24

Ако је уживање судске помоћи одобрено грађанину једне од држава уговорница, достављање писмена у било ком облику у вези са његовим спором, која би требало учинити у некој другој од тих држава, неће бити предмет никакве накнаде трошкова од стране државе молиље замољеној држави.

Исто тако ће се поступити и са замолницама, са изузетком накнада плаћених вештацима.

V. Бесплатно давање извода из аката о грађанском стању

Члан 25

Сиромашни држављани једне од држава уговорница, моћи ће, под истим условима као и домороци, добити бесплатно извод из аката о грађанском стању. Исправе које су им потребне за женидбу овериће, без трошкова, дипломатски или конзуларни представници држава уговорница.

VI. Лишавање слободе

Члан 26

Лишавање слободе, било као средство извршења, или просто као мера предохране, неће се, у грађанским и трговачким стварима, моћи применити на странце, држављане једне од држава уговорница, у случајевима када се таква мера не би могла применити на домороце. Чињеница, на коју се може позивати држављанин настањен у земљи, да би се ослободио од притвора, треба да дејствује и у корист држављанина државе уговорнице, иако је та чињеница настала у иностранству.

VII. Завршне одредбе

Члан 27

Ова конвенција даје се на потпис државама представљеним на седмом заседању Конференције за међународно приватно право.

Она ће се ратификовати и ратификациони инструменти биће депоновани код Министарства иностраних послова Холандије.

О сваком депоновању ратификационог инструмента биће сачињен записник, чији ће се оверен препис доставити дипломатским путем свакој од држава потписница.

Члан 28

Ова конвенција ступа на снагу шездесети дан од депоновања четвртог ратификационог инструмента, предвиђеног чланом 27, став 2.

За сваку државу потписницу, која је доцније ратификује, конвенција ступа на снагу шездесети дан од дана депоновања њеног ратификационог инструмента.

Члан 29

Ова конвенција ће заменити, у односима између држава, које је буду ратификовале, Конвенцију о грађанском поступку, потписану у Хагу 17. јула 1905. године.

Члан 30

Ова конвенција примењује се пуноважно на матичним територијама држава уговорница.

Ако нека држава уговорница жели да ова конвенција буде на снази на свим осталим територијама или на оним за чије међународне односе се она стара, нотификоваће своју

намеру у том смислу, актом који ће предати Министарству иностраних послова Холандије. Оно ће, пак, дипломатским путем доставити по један оверен препис свакој од држава уговорница.

Конвенција ће ступити на снагу у односима између оних држава, које не ставе приговор у року од шест месеци од овог саопштења и за територију, или територије, о чијим се међународним односима стара дотична држава и за коју, односно за које, буде дата нотификација.

Члан 31

Свака држава, која није представљена на седмом заседању Конференције, може приступити овој конвенцији, уколико се томе, у року од шест месеци од тог саопштења, не успротиви једна или више држава, које су ову конвенцију ратификовале. Приступање ће се вршити на начин предвиђен чланом 27 став 2.

Разуме се да ће приступања бити могућна тек по ступању на снагу ове конвенције на основу члана 28 став 1.

Члан 32

Свака држава уговорница, потписујући или ратификујући ову конвенцију, или приступајући јој, може ставити резерву у погледу ограничења примене члана 17 на грађане држава уговорница, који имају уобичајено боравиште на њеној територији.

Држава, која буде користила могућност предвиђену предњим ставом, моћи ће тражити од других држава уговорница примену члана 17 само у корист својих грађана са уобичајеним боравиштем на територији државе уговорнице пред чијим судовима се они појављују као подносиоци захтева или интервенијенти.

Члан 33

Рок трајања ове конвенције је пет година од дана назначеног у члану 28 став 1 ове конвенције.

Овај рок ће почети да тече од тог дана и за државе које је буду ратификовале или јој буду приступиле доцније.

Конвенција ће се обнављати прећутно на петогодишње периоде, изузевши отказ. Отказ мора бити нотификован, најмање шест месеци пре истицања рока, Министарству иностраних послова Холандије, које ће о томе обавестити све државе уговорнице.

Отказ може да се ограничи на територије или на извесне од територија означених у нотификацији, извршеној према члану 30 став 2.

Отказ ће имати дејство само у погледу оне државе која га буде нотификовала. Конвенција ће остати на снази за друге државе уговорнице.

У потврду предњег, потписани, уредно овлашћени од својих влада, потписали су ову конвенцију.

Рађено у Хагу, 1. марта 1954. године, у једном примерку, који ће бити депонован у архивама Владе Холандије и чији ће један оверени препис бити достављен, дипломатским путем, свакој од држава представљеној на ВИИ заседању Хашке конвенције за међународно приватно право.

За Аустрију:	Eric Filz., с. р. 1. III 1954.
За Белгију:	E. Graeffe, с.р. 1. III 1954.
За Италију:	C. Caruso, с. р. 1. III 1954.
За Холандију:	J. W. Beyen, с .р. 1. III 1954. J. Luns, с. р. 1. III 1954.

ЧЛАН 2

Ова уредба ступа на снагу осмог дана по објављивању у "Службеном листу ФНРЈ".